

De Belgische specialist in
contactgeluidisolatie

INSULIT

**Akoestische
onderlagen
voor chapes**

+32 67/41.16.10

www.insulco.be
insulation products

Een spraakmakende mediagevel

Het ontwerp MVSA Architects voor Holland Casino in Venlo is met geen enkel ander casino te vergelijken. Dat wil zeggen: geen enkel ander casino in Nederland. De schitterende, interactieve gevel met honderden leds die continu van kleur veranderen, de brede oprijlaan die boven naar de entree leidt en de videowall bij de entree zijn helemaal 'Las Vegas style': groots en spectaculair.

Ook binnen is er alles aan gedaan om de 'user experience' te maximaliseren. Na onder meer het Centraal Station in Rotterdam en het Ministerie van Financiën in Den Haag geeft MVSA Architects, dat bovendien betrokken is bij de herontwikkeling van de Amsterdamse Poort, met het ontwerp opnieuw een spraakmakend visitekaartje af, waarbij uitgesproken architectuur en integrale duurzaamheid hand in hand gaan.

Ontwerp MVSA Architects: bloem met brein

Wouter Thijssen, mededirecteur van MVSA Architects, is als hoofdarchitect vier jaar lang met het Holland Casino bezig geweest: van de eerste schetsen tot de uiteindelijke oplevering in juli van vorig jaar; vanwege corona moet de officiële opening nog plaatsvinden. Thijssen: "MVSA heeft de tender voor het

casino in 2017 gewonnen, met een ontwerp voor een duurzaam gebouw in de vorm van een bloem. De bloemvormige architectuur is enerzijds een verwijzing naar de Floriade die in 2012 in Venlo is gehouden en anderzijds een link naar de florale traditie van Nederland."

De bloemvorm is niet direct herkenbaar als je langs het gebouw rijdt, wél van bovenaf gezien én binnen bij de centrale bar. Van hieruit kronkelen als het ware de wortels en de stengel naar boven, om uit te waaiëren in een onmiskenbare florale dakconstructie op de etage erboven. Het hout is afkomstig uit duurzaam beheerde bossen. Thijssen: "De biomimetische constructie werkt ook als een bloem. Zo vangt de kelk van het bloemvormige dak regenwater op, dat gebruikt wordt in het grijswatersysteem voor onder meer de toiletten en koeling. Ook maakt het casi-

no, net als bloemen en planten, gebruik van zonlicht als energiebron. Het dak is voorzien van een speciale PV-folie, waarmee licht omgezet wordt in elektriciteit."

Volgens Thijssen is zijn schetsontwerp vrijwel ongewijzigd uitgevoerd. "Daar heb je een visionaire opdrachtgever voor nodig en dat was Holland Casino. De organische vormtaal, de lay-out, de kleuren en materialen, de routing – alles is in samenspraak met het casino gegaan. Doordat we tijdens het hele proces zo nauw in contact hebben gestaan met de opdrachtgever, past het ontwerp als een maatpak. Dit is haute couture, de jackpot!"

Gebouw als organisme

Thijssen benaderde het gebouw als een organisme, mede geïnspireerd door biomi-

micry-principes – bouwen met de natuur als voorbeeld. "We onderscheiden grofweg vier onderdelen: de huid, het skelet, het metabolisme en het brein. De huid wordt gevormd door de ademende groene gevel met bio-based isolatie, de folie met zonnecollectoren op het dak en de leds die als schubben het gebouw beschermen. De houten hoofd-draagconstructie vormt het lichte skelet en is vrijwel geheel demonteerbaar en herbruikbaar. Het 'metabolisme' van een gebouw betreft met name de functionaliteit ervan. Denk aan de hybride systemen voor ventilatie, verwarming en koeling. Het brein van het gebouw bestaat onder meer uit smart building sensoren die alle systemen aansturen, en de interactieve, programmeerbare façade."

Dynamische gevel

Dankzij die dynamische buitengevel is het casino al van ver zichtbaar. Zeker wanneer het donker is, nodigt het dan letterlijk schitterende gebouw uit tot een bezoek. De buitengevel is opgebouwd uit een raster van grote

glazen 'schotels', afgewisseld met een grid van kleinere, metalen schotels. "De ronde vormen zijn geïnspireerd op de fiches waar binnen mee gespeeld wordt", weet Thijssen. De aluminium schotels hebben een duotone coating en daardoor vanuit verschillende hoeken een verschillende kleur. Dit zorgt ook overdag voor een levendig beeld. Achter deze pailletten plaatste Livingprojects interactieve ledverlichting van Color Kinetics, waardoor de hele gevel kan oplichten, in elke gewenste kleurencombinatie. Ook kan er videocontent vertoond worden, voor bijvoorbeeld het creëren van een speciale kerstsfeer of het tonen van het jackpotbedrag.

Duurzaamheid voorop

Het meest bijzondere aspect aan het casino is het integrale duurzaamheidsconcept. Het gebouw is geen optelsom van verschillende duurzame oplossingen, duurzaamheid is integraal onderdeel van het ontwerp. "De interactieve gevel is niet alleen een echte eyecatcher, ook de isolatiewaarde ervan is heel hoog, wat een stuk in het energieverbruik scheelt", aldus Thijssen. De buitengevels bestaan uit holle houten wanden met een dikte van 20 tot 25 centimeter, gevuld met inblaasisolatie van houtwol en hennep. Geheel in de Cradle to Cradle-gedachte is weinig beton toegepast, maar vooral hout uit duurzaam beheerde bossen. Het lichtere gewicht van hout heeft ook elders in de constructie tot besparingen geleid. Van het beton dat wél toegepast is, bestaat 30 procent van het primaire toeslagmateriaal uit betongrulaat, verkregen uit sloopwerkzaamheden. Ook het gebruik van ledverlichting beperkt het energieverbruik. Verder is de parkeerplaats aan-

gelegd met biobased asfalt, is daar een speciale vleermuis-corridor gerealiseerd en veel groen aangelegd. Deze en vele andere innovatieve oplossingen hebben ervoor gezorgd dat het gebouw een gemiddelde GPR-score heeft van 8,5 op een schaal van 1 tot 10. Dit maakt het een aantoonbaar duurzaam gebouw, precies wat de gemeente Venlo vooraf wenste. Thijssen denkt dat met het gebouw op het gebied van duurzaamheid een nieuwe standaard voor vastgoed is neergezet. "Duurzame architectuur en esthetiek gaan niet altijd samen, maar dit gebouw toont aan dat uitgesproken architectuur ook duurzaam kan zijn."

Ventilatie via de vloer

Ook de vloer in het casino heeft in dit opzicht een bijzonder verhaal. Thijssen: "Dat is een 'slimline' vloer, een holle vloer met ruimte voor ventilatielucht." Door vrijwel onzichtbare roosters stroomt ietwat koele lucht het casino in. "De speelkasten geven veel warmte af, waardoor er behoefte is aan koele lucht", weet Thijssen. "Dat energiezuinige koeling via de ventilatielucht kan plaatsvinden, komt door goede isolatie en koeling met behulp van natuurlijke luchtstromen en regenwater. Naast luchtverversing biedt de holle vloer ook als voordeel dat er makkelijk kabels en leidingen kunnen worden aangelegd. Ook is voor een holle vloer uiteraard minder materiaal nodig dan een massieve vloer, waardoor de draagconstructie lichter is en er minder fundering nodig was. Dat scheelt grondstoffen en vermindert de milieulast van het gebouw. Daarbij is de vloer, net als vrijwel de hele bovengrondse constructie, demontabel. In de praktijk zou zelfs de ondergrondse par-

keerplaats onderdeel van het casino gemaakt kunnen worden. Het gebouw is dus flexibel en heel erg aanpasbaar.”

Icoon

Het feit dat het casino duurzaam en klimaat-neutraal gebouwd is volgens de Cradle to Cradle-principes, helpt de gemeente Venlo bij de doorontwikkeling van haar positie als C2C-hoofdstad van Nederland. Als nieuw icoon van duurzaamheid dient het casino als boegbeeld van de stad én als landmark in de regio, waar de opvallende zichtlocatie aan de kruising van de A67 en A73 aan bijdraagt. Het ligt ook zeer strategisch ten opzichte van Duitsland, waar veel vaste bezoekers vandaan komen, net als uit de regio Antwerpen. Het casino verwacht zo’n 600.000 bezoekers per jaar te gaan ontvangen, 100.000 meer dan in het oude pand.

Ook voor het Holland Casino zelf is het gebouw een belangrijk visitekaartje. De ambitie is om het merk op internationaal niveau sterk te positioneren. “Zo’n spraakmakende mediagevel is de perfecte manier om je merkidentiteit kracht bij te zetten en je positionering te ondersteunen”, zegt Michael Sebregts van Livingprojects. “Ik denk dat Holland Casino Venlo met recht kan zeggen dat zij het meest opvallende casino van Europa, en misschien wel van de wereld hebben.”

Doordacht interieur van MVSA Architects

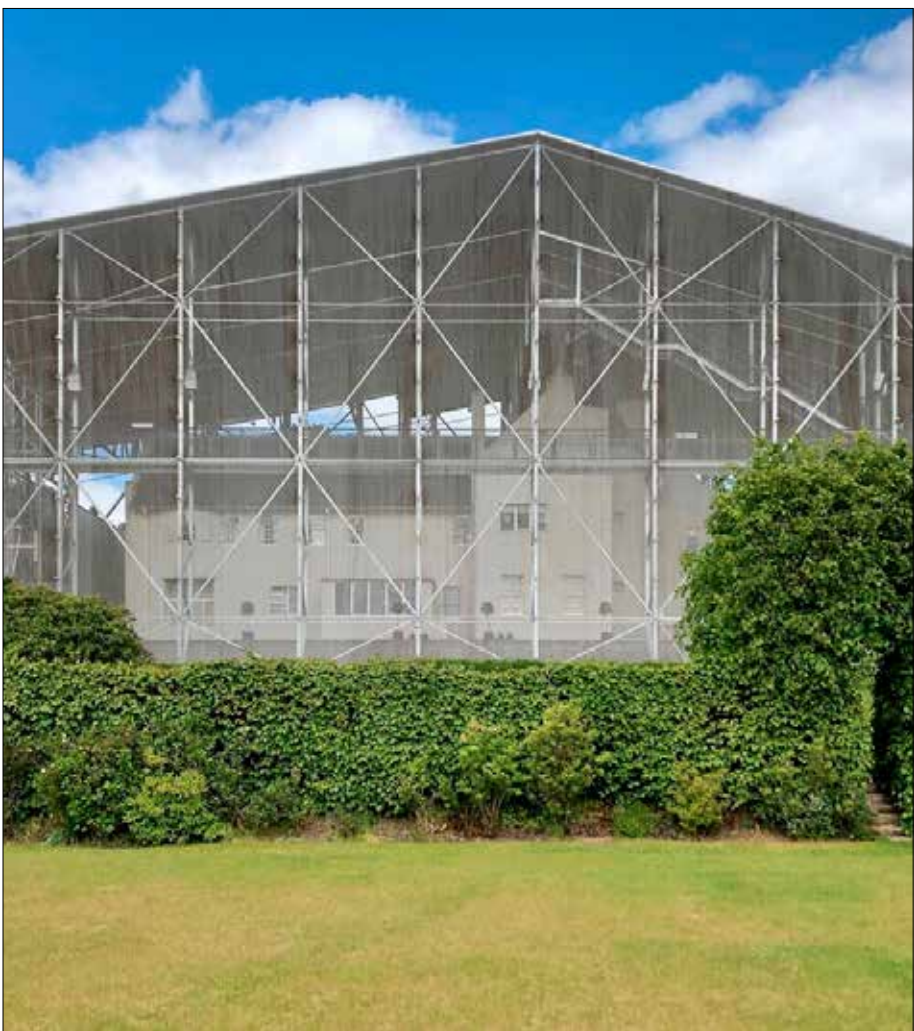
Voordat MVSA Architects met het architectonisch ontwerp begon, lag er al een interieur-

concept en spel-layout klaar van Gensler uit Las Vegas, waar dit bureau al veel toonaangevende casino's realiseerde. De opdracht aan Gensler was een functioneel, gastvrij en energieneutraal ontwerp dat bij uitstek geschikt zou zijn om nieuwe spelvormen toe te voegen.

Qua inrichting en aankleding is er geen rechte lijn of hoek te ontdekken. Van de balies bij de entree tot de verlichting, van de zitmeubelen tot het plafond – alle elementen hebben organische, ronde vormen. Thijssen is zeer tevreden over de samenwerking met partner Gensler: “Functionaliteit en een fraaie vormgeving zijn op een doordachte manier gecombineerd. De bezoeker wordt op een vanzelfsprekende manier door het casino geleid. De center-bar is echt het middelpunt van het casino, visueel benadrukt door de houten bloemconstructie. Daaromheen ligt een eerste schil van spelmachines en bekende spelen zoals Blackjack en roulette, en als tweede schil de verschillende bars en het restaurant. Waar je ook zit te eten of drinken, je hebt altijd zicht op de spelvloer.”

Thijssen is vooral trots op de entree. “Dat is echt een belevenis. Net als in Las Vegas is de buitenomgeving, gerealiseerd door Arcadis Landschapsarchitectuur, erg auto-georiënteerd. Als je aan komt rijden, wordt je door de spectaculaire gevel als een VIP in het licht gezet en raak je meteen betoverd door de sfeer. De grote oprijlaan naar boven leidt direct naar de ingang, waar je altijd droog – want overdekt – afgezet kunt worden. Ook handig voor mensen die minder goed ter been zijn.” ■

Als bij een maliënkolder

De maliënkolder ken je waarschijnlijk vooral als beschermend vest voor ridders en soldaten, maar je kunt het ook gebruiken om een groot historisch gebouw te behoeden voor verval, zoals nu in Schotland is gebeurd.

Het Hill House van architect Charles Rennie Mackintosh is een uniek staaltje moderne architectuur. Bij Mackintosh lag bij het ontwerp van het huis de focus op licht, interieur en vernieuwende technieken voor de constructie. Opvallend was bijvoorbeeld het gebruik van Portlandcement aan de buitenkant in plaats van het kenmerkende kalksteen dat je het meest ziet in Schotland.

Charles Rennie Mackintosh (1968-1928) was een architect en designer van Schotse afkomst. Op 16-jarige leeftijd ging hij aan de slag bij architect John Hutchison en volgde hij lessen aan de Glasgow School of Art. Zijn ontwerpen in zowel design als architectuur zijn te herkennen aan gestileerde (versimpelde) rozenknoppen en strakke lijnen. Vooral in Glasgow zijn gebouwen van zijn hand te vinden: villa's, kerken en kantoor-

panden. Zijn werk viel op omdat hij zich wist te onderscheiden met moderne ontwerpen in een tijd van overdadige designs en architectuur. Hiervoor haalde hij zijn inspiratie uit de Japanse kunst. Zijn stijl was zeer modern, maar toch altijd met veel detail. Zijn ontwerpen zijn nu onder andere te zien in het Victoria and Albert Museum in Londen.

Zijn eerste voltooide woonproject was Windyhill, een huis ontworpen voor zakenman en kunstverzamelaar William Davidson, in het dorp Kilmacoll. Hill House was de tweede, maar is de bekendere geworden. Het wordt door critici beoordeeld als de beste uitdrukking van zijn residentiële architectuur.

Ondanks de lovende kritieken die beide kregen, waren ze de enige privéwoningen die Mackintosh in zijn hele carrière vanuit het

niets heeft ontworpen. Veel potentiële klanten werden afgeschrikt door zijn radicale aanpak en zijn reputatie voor het eisen van volledige controle over zijn projecten.

Heel veel regen

De Londense studio Carmody Groarke heeft een enorme doorzichtige behuizing ontworpen om het gebouw tijdens komende renovaties te beschermen.

Aangezien het in Helensburgh, waar het Hill House staat, gemiddeld zo'n 190 dagen per jaar regent is het gebruik van Portlandcement achteraf niet zo'n goede keuze geweest. In de loop der jaren is er heel veel vocht in het gebouw getrokken, waardoor het Hill House heel fragiel is geworden. Er bestaat het gevaar dat de muren afbrokkelen of ver-

kruimelen. Om dat te voorkomen is er een constructie gebouwd om het Hill House te beschermen tegen de regen.

Opdrogen

Deze constructie bestaat allereerst uit een dak dat het huis beschermt tegen directe regenval. Voor de muren is een slimme oplossing gevonden. Deze constructie is gemaakt van 32,4 miljoen metalen ringen die in elkaar gehaakt zijn, net als bij een maliënkolder. Dit keer beschermen de ringen niet tegen zwaarden of dolken, maar houden ze de regen tegen, terwijl er wel lucht door kan stromen. Zo kan het gebouw langzaam opdrogen.

Het mooie aan de metalen box om het Hill House is dat het de mogelijkheid biedt om op grote hoogte om het gebouw en zelf boven het dak te wandelen. Zo kun je het prachtige werk van Charles Rennie Mackintosh op unieke wijze bewonderen. ■

Archipolis, strak en boordevol karakter

Ontdek de vier nieuwe tinten in de Archipolis collectie. Exclusief verkrijgbaar in het smalle Eco-brick formaat.

De Archipolis collectie staat voor klare lijnen en een tijdloze uitstraling. Bovendien bieden deze gevelstenen een ongekennde architecturale vrijheid. Het kleurenpalet van deze luxieuze collectie met haar gekleurde engobes en rijk gevarieerde oppervlaktestructuur is uitgebreid met vier stijlvolle tinten: Argos Grijs, Tornis Beige, Byblos Grijs en Tilis Beige. Het lange formaat van de 4 nieuwkomers benadrukt de horizontaliteit van de architectuur en vergroot het ontwerp visueel. Bovendien creëren de subtiele, warme kleuren een uniek gevoel van rust, welzijn en comfort. Mooi en stijlvol voor nieuwbouw en renovatie.

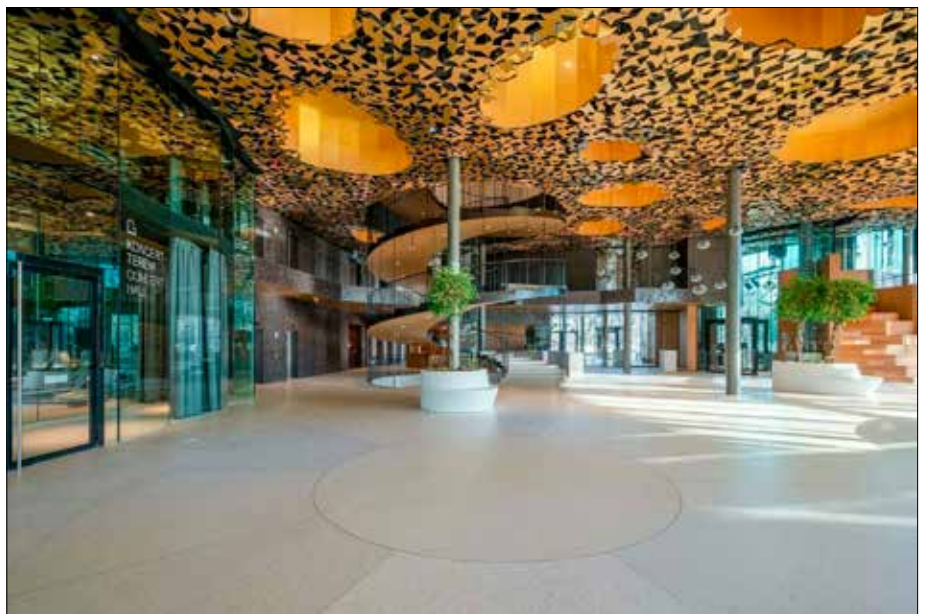
Ontdek de Archipolis collectie in onze showrooms in Londerzeel of Kortrijk.
Of neem een kijkje op wienerberger.be/archipolis

Eco-brick®

- ✓ Smalle gevelsteen
- ✓ Meer ruimte voor isolatie
- ✓ Duurzame keuze

Wienerberger

Een hotspot voor bewoners en voor toeristen

House of Music opent de deuren in Budapest. Stadspark Városliget in Budapest ondergaat momenteel een grootschalige renovatie. Onder de noemer Liget Budapest moet het park uitgroeien tot een hotspot voor bewoners van de stad en voor toeristen.

Een van de blikvangers is het onlangs geopende House of Music.

Het House of Music (Magyar Zene Háza) is een ontwerp van de Japanse architect Sou Fujimoto. Hij maakte een ontwerp dat hedendaags is, maar ook heel goed past bij het park. Van een afstand doet het gebouw denken aan een enorme paddenstoel. Dichterbij valt het mooie plafond op dat is versierd met 30.000 goudkleurige bladeren. In combinatie met de bomen die door het

dak kunnen groeien heb je daar het gevoel dat je in een herfstbos wandelt.

2000 jaar muziek

Het gebouw zelf bestaat voor het grootste deel uit geïsoleerde panelen van glas. Dus ook hier is de sterke combinatie van natuur en architectuur weer aanwezig. De pilaren die het House of Music ondersteunen doen op hun beurt weer denken aan boomstammen. Bezoekers kunnen

genieten van live muziek in de concertzaal, een interactieve muzikale ervaring ondergaan of een expositie over 2000 jaar Europese muziek bezoeken. Natuurlijk staan beroemde Hongaarse componisten als Béla Bartók, Franz Liszt en György Ligeti centraal.

Ook de omgeving is de moeite van het bezoeken waard. Het House of Music is prachtig gelegen met een uitzicht op het Városliget-meer en Vajdahunyadburcht. ■

“Sterke combinatie van natuur en architectuur”

Metalen gordijnen van Kengo Kuma in Casa Batlló

Het werk van twee beroemde architecten ontmoet elkaar op spannende wijze in Barcelona. In het door Antoni Gaudí ontworpen Casa Batlló hangen opvallende gordijnen van de Japanse architect Kengo Kuma.

Maar liefst 164.000 meter aan metalen gordijnen van Kriskadecor hangt er in het monumentale pand. Van de kelders waar vroeger kolen werden opgeslagen voor de kachels strekt het kunstwerk zich uit over de acht verdiepingen van het Casa Batlló. De manier waarop de gordijnen zijn gedrapeerd zorgt voor een mooie interactie met het licht en de klassieke architectuur van Gaudí.

Geluid
Op deze manier komen oud en nieuw op een spannende wijze samen. Al moest er achter de schermen best wat werk verzet worden om dit project te realiseren. De belangrijkste uitdaging was het zorgen dat de metalen gordijnen niet te veel geluid zouden maken als ze zouden bewegen. Daarvoor zijn muren en plafonds, waar het kon, voorzien van akoestische panelen die het geluid dempen. ■

Architecturale zonwering

DucoSun Cubic **Design**

Dynamische uitstraling
Optioneel geïntegreerde led-strips

Architecturaal design
Strakke rechthoekige lamelvorm

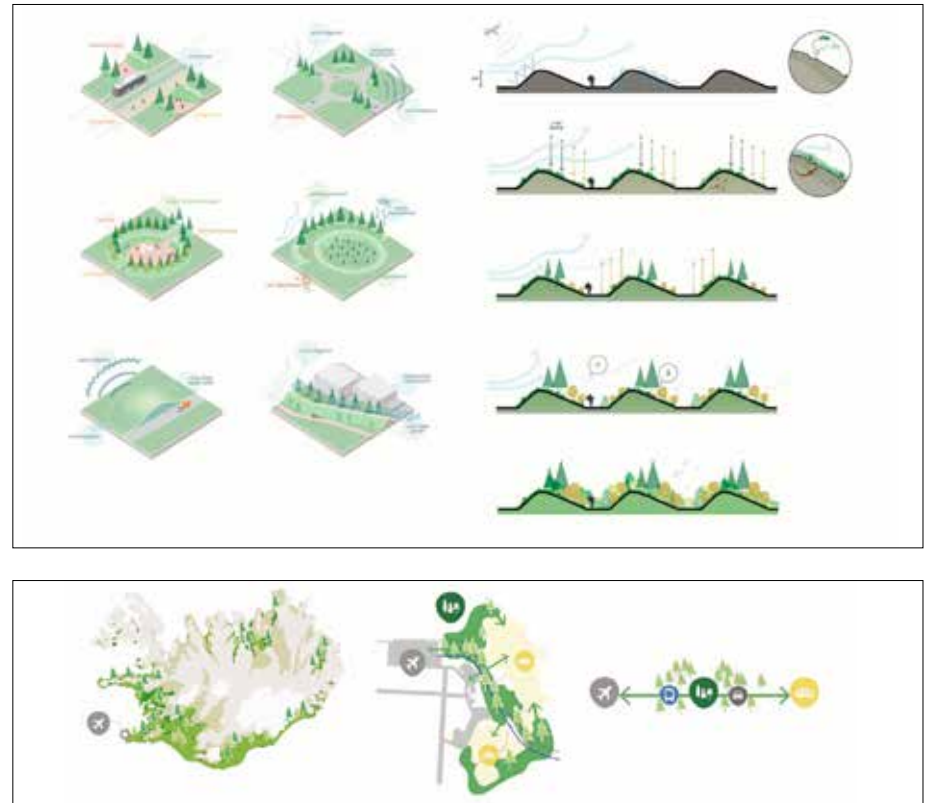

Maximum aan diffuus daglicht
Beweegbaar tot 360°

We inspire at www.duco.eu

DUCO
Ventilation & Sun Control

Team KCAP met Belgische Base Design wint wedstrijd voor Strategische Masterplan voor Keflavík Airport Area in IJsland

Met een geïntegreerde visie, waarin een ambitieus economisch ontwikkelingsconcept wordt gekoppeld aan duurzame strategieën voor ruimtelijke planning, landschap en mobiliteit, heeft Team KCAP de internationale prijsvraag voor het strategisch masterplan van de Keflavík Airport Area in IJsland gewonnen.

Het multidisciplinaire team wordt geleid door KCAP en bestaat uit WSP, Felixx, MIC Mobility in Chain, VSO Consulting, Buck Consultants International, Buro Happold, Base Design, Maurits Schaafsma, Amberg Loglay en Kanon Arkitektar.

De prijsvraag werd georganiseerd door de Keflavík Airport Development Company (Kadeco), die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van een gebied van 55 km² rondom IJsland's internationale luchthaven.

Pálmi Freyr Randversson, CEO van Kadeco, prees het winnende ontwerp als "een allesbepalende stap bij het realiseren van onze toekomstvisie voor het luchthavengebied. Ik ben verheugd om met Team KCAP samen te werken aan dit project van nationaal belang."

Het masterplan wil strategische locaties binnen het luchthavengebied omvormen tot een visitekaartje voor de ambities van IJsland, zowel waar het gaat om economische ontwikkeling als om duurzaamheid; daarnaast biedt het plan een heldere visie

op de publiek-private samenwerking binnen de ontwikkeling. Het was deze tweeledige insteek die het team de eerste prijs opleverde; de tweede en derde prijs werden toegekend aan internationale consortia onder leiding van respectievelijk Arup en Jacobs.

Het winnende voorstel bouwt voort op Keflavík's strategische ligging tussen Europa en Noord-Amerika, de overvloedige voorraad hernieuwbare energie en het betoverende landschap van het UNESCO-gecertificeerde

Geopark Reykjanes; het zet een koers uit voor duurzame ontwikkeling op de lange termijn en fungeert als een katalysator voor innovatie van de IJslandse economie. Tegelijkertijd moet het masterplan ervoor zorgen dat de luchthaven en de lokale gemeentes Reykjanesbær en Suðurnesjabær verder met elkaar verbonden raken en hun wederzijdse voordelen versterken. Met deze gedachte in het achterhoofd legt het voorstel van Team KCAP de nadruk op projecten met een sterk lokaal eigenaarschap, die inspelen op reële behoeften. ■

Rubenshuis

Gerestaureerd portiek

Nieuw onthaalgebouw op Hopland

Grondige restauratie kunstenaarswoning maakt masterplan Rubenshuis compleet

Het masterplan van het Rubenshuis in Antwerpen breidt uit: de kunstenaarswoning – waar eerst de meest essentiële ingrepen voorzien waren – krijgt nu ook een grondige restauratie. Er wordt méér ruimte gecreëerd voor bezoekers en internationale tentoonstellingen. Bovendien komt er een optimale klimaatbeheersing die aan de hoogste standaarden voldoet. Een volledige interieurrestauratie versterkt de beleving en een ingebouwde lift maakt het museum grotendeels toegankelijk voor iedereen.

Het Rubenshuis blijft open tot en met 8 januari 2023 en blijft langer gesloten dan aanvankelijk gepland. In 2027, het jaar van Rubens' 450ste verjaardag, verwelkomt het museum opnieuw het publiek. De nieuwbouw op Hopland opent zoals voorzien in 2024.

Onthaalgebouw op Hopland

Het Rubenshuis bouwt achter de schermen al geruime tijd aan de toekomst. Met het geplande onthaalgebouw van Robbrecht en Daem op Hopland wordt reeds een grote stap richting 21ste eeuw gezet. De hedendaagse voorzieningen verhelpen heel wat problemen of tekortkomingen die bezoekers, onderzoekers en medewerkers vandaag ervaren. Met de uitbreiding van het masterplan wordt nu ook de kunstenaarswoning zelf volledig onder handen genomen.

Schepen voor cultuur Nabilla Ait Daoud reageert bijzonder enthousiast: "Al geruime tijd bereiden we de toekomst van het Rubenshuis voor. Nu investeert de stad óók in de restauratie van Rubens' grootste meesterwerk: zijn woning aan de Wapper. Er is de uitgesproken ambitie om het museum zelf

een totaalrenovatie te geven, zodat de kunstenaarswoning opnieuw voldoet aan alle internationale eisen voor klimaat en veiligheid. Dankzij passieve maatregelen en duurzame technieken streven we naar een optimaal binnenklimaat voor onze eigen kunstwerken en voor internationale topstukken. Met de toevoeging van een lift wordt bovendien een oud zeer opgelost, namelijk de toegankelijkheid van het Rubenshuis. Alle ingrepen gebeuren binnen de bestaande muren en met de grootste zorg. Hiermee is het masterplan van het Rubenshuis compleet en zijn alle pijnpunten voor de komende decennia verholpen. Dat we het museum hierdoor een beetje langer moeten sluiten, is noodzakelijk. Maar de heropening is gepland voor 2027; het jaar van Rubens' 450ste verjaardag. Reken er maar op dat we dat in stijl en met veel grandeur zullen vieren!"

Werkzaamheden starten in 2022 en eindigen in 2027

Met de totaalrenovatie van het museum wijzigt ook de timing. Dit voorjaar starten de werken aan de nieuwbouw op Hopland. Vanaf het najaar komt ook de aanleg van de

middenpartij van de tuin erbij. Tijdens de werken aan Hopland blijft het Rubenshuis open en dit tot en met 8 januari 2023, het einde van de kerstvakantie.

Wanneer de deuren van het museum sluiten, start de restauratie van het Rubenshuis zelf.

In april 2024 opent zoals voorzien de nieuwbouw op Hopland. Tot 2027 ontdekt het publiek daar enkele meesterwerken uit de collectie. Het geplande museumcafé komt er pas in 2027. Tot dan wordt de eerste verdieping van de nieuwbouw een creatief knooppunt waar mensen mekaar ontmoeten en mee schrijven aan het verhaal en de beleving van het nieuwe Rubenshuis.

In 2027 gaan de deuren van de kunstenaarswoning opnieuw open en viert het Rubenshuis de 450ste verjaardag van Rubens.

Open tot en met 8 januari 2023

Het publiek kan het Rubenshuis nog bezoeken tot en met 8 januari 2023. Alle museale

ruimtes én de tuin blijven open. Van de werkzaamheden op Hopland zullen de bezoekers wat lawaaihinder ondervinden. Vanaf het najaar is de toegang tot de tuin beperkter omdat dan de heraanleg start.

Het Rubenshuis legt de bezoekers dit laatste jaar nog in de watten. Met een aantal (coronaveilige) evenementen tijdens de zomer en de winter genieten Antwerpenaren en alle bezoekers van het prachtige huis en de tuin, voordat het museum voor 4 jaren sluit.

Blik op de toekomst

Geïnteresseerden die de start en de voortgang van de werken willen volgen, kunnen zich via www.rubenshuis.be inschrijven op de nieuwsbrief. Daar krijgen ze een exclusieve preview achter de schermen en zitten ze mee op de eerste rij terwijl het Rubenshuis geschiedenis schrijft. Voor bewoners, handelaars en horeca rond het Rubenshuis start de informatiecampaigned 'Buur van Rubens'. Zij ontvangen specifieke informatie over mogelijke hinder. ■

Groen ontwerp met tuinen

Een ontwerpteam gaat de komende jaren aan de slag met de heraanleg van de Loodswezensite in Antwerpen. Die site krijgt een groene omgeving en een monument ter herdenking van de Antwerpse slachtoffers van WO II. De heraanleg start begin 2024.

De Loodswezensite is een van de 7 deelgebieden die onderdeel zijn van het masterplan Scheldekaaien. Het projectgebied grenst in het westen aan de Schelde en in het oosten aan de Tavernier- en Van Meterenkaai. In het noorden en het zuiden sluit het aan op de andere deelgebieden van de Scheldekaaien.

Eind 2020 ging AG Vespa op zoek naar een multidisciplinair ontwerpteam met capaciteiten op het vlak van onder meer landschap, openbaar domein, waterkering, archeologie, erfgoed, ecologie, architectuur en kunst.

Er is nu een ontwerpteam gekozen voor de gebiedsontwikkeling van de Loodswezensite. Het gaat om een multidisciplinair team onder leiding van Bureau Bas Smets in samenwerking met Gijs Van Vaerenbergh, Atelier Ruimtelijk Advies, Steenmeijer Architecten, Antea Belgium, UTIL, Endeavour en Plant en Houtgoed.

In het ontwerp wordt de kade vergroend als een park met verschillende tuinen en worden de voormalige vlieten (Brouwersvliet, Sint-Pietersvliet en Koolvliet) opnieuw visueel uitgewerkt als een verbinding tussen stad en stroom. Zo worden er drie grote verbindingen gemaakt waar vroeger het water vloede. Via deze corridors zal de binnenstad maximaal verbonden worden met de kaaien. De drie vlieten staan haaks op de Scheldekaaien en bakenen de verschillende deelzones af waar de waterkering opgetrokken wordt. De vlieten, die vroeger het water in de historische stad trokken voor de handel, worden zo de basis voor de toekomstige stad, die zich beschermt tegen het opkomende water terwijl het ontwerp de ruimte vrijmaakt voor meer groen en recreatie op de Scheldekaaien.

De verhoogde keermuur wordt opgenomen in drie parkfiguren die opgespannen zijn tussen de vlieten. Langs stadszijde vormen de vliettuinen de 'entrees' tot het gebied met elk een eigen identiteit. Langs die vliettuinen zijn verschillende zones zichtbaar in het ontwerp: een zone met parken rond het Loodswezengebouw en de Boeienloods, een zone met een grote trappenpartij, en een zone met een ligweide met zicht op de Schelde. Het overstroombare gedeelte, de kade langs de Schelde, vormt een ononderbroken wandeling van noord naar zuid langs de Blauwe Steen.

De zone met pocketparken rond het Loodswezengebouw en de Boeienloods onderscheidt zich van de rest van de kaaien door de opmerkelijke erfgoedwaarde en de sterke relatie met het water. Een keermuur met zittrappen beschermt het Loodswezenmonument van het stijgende waterniveau. Aan stadszijde komt een glooiende, ommuurde stadstuin die aansluit op de stad. De Boeienloods zal op een subtiel manier, en met respect voor het erfgoed, mee onderdeel van de waterkering vormen.

De zone met de zogenaamde 'Scheldetreden', een trappenpartij, is bruikbaar als zit- en rustplek, maar is bij gelegenheid ook bruikbaar voor kleinere evenementen of ceremonies.

Het ontwerp heeft ook een duidelijke klimaatambitie. Zo worden er koelteplaatsen ontworpen en is er veel aandacht voor de keuzes van beplanting. De soorten beplanting worden afgestemd op de eigenheid van de plek (lokale groeicondities, beschikbare wortelruimte, standplaats, bezonnings- en vochtigheidsgraad) waardoor de beplanting

varieert naargelang de zone. Er is in het ontwerp ook aandacht voor intelligent waterbeheer met bijvoorbeeld wadi's in de vlietentuinten met waterminnende planten.

Het gehele parklandschap draagt bij tot de rust en sereniteit die het namenmonument vraagt, als een soort van stilteplek. Toch is de stedelijke ruimte zo ontworpen dat ze ook ruimte creëert voor ontspanning, met een kwalitatief, groen openbaar domein dicht bij het centrum van de stad.

Namenmonument herdenkt slachtoffers WOII

De ontwerpwedstrijd omvatte ook de realisatie van een ambitieus namenmonument ter herdenking van de overleden Antwerpse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog.

Met het namenproject wil stad Antwerpen de Tweede Wereldoorlog een plaats geven in het heden en de herdenking ervan doorgeven aan volgende generaties. Het project focust op de namen van de dodelijke slachtoffers die in Antwerpen woonden of stierven. Deze namenlijst wordt ingedeeld in de vier verschillende slachtoffergroepen: de slachtoffers van de Holocaust, de burgerlijke slachtoffers van nazigeweld, de burgerlijke slachtoffers van militair geweld, en de militaire slachtoffers. Tegelijkertijd staan we stil bij het leed van overlevenden en nabestaanden, getekend voor het leven door de gruwel van de oorlog.

Het ontwerpteam nam de historische vlietmuren als basis voor het ontwerp van het namenmonument. De 6 lineaire muren die op de locatie van de voormalige vlie-

ten komen, zijn de uitgelezen plek voor het maken van een namenmonument. De vlieten getuigen van het verleden van de stad en kunnen de herinnering aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog verankeren in de geschiedenis van Antwerpen. De vlietmuren worden ingezet als identiteitsdrager om zowel ruimtelijk de relatie tussen de stad en Schelde te versterken, als symbolisch de oorlogsslachtoffers te herdenken.

De gedenkmuren langs de vlieten bakenen drie intiemere herinneringstuinen af. Deze herinneringstuinen brengen verschillende gemeenschappen en generaties samen en stimuleren zo een gebruik als kleinschalige ontmoetingsruimte en stilteplek op de kaai.

De gedenkmuren zijn ontworpen als een expressie van zowel de individualiteit van elk slachtoffer als de collectiviteit van de slachtoffergroepen. De naam van elk overleden slachtoffer wordt op een afzonderlijke natuursteen gegraveerd om de individualiteit van elke getroffene te benadrukken. De verschillende stenen worden per slachtoffergroep langsheen de vlietmuren geplaatst. Het is de bedoeling om naargelang het aantal geleefde decennia van het slachtoffer, een soortgelijk materiaal te gebruiken. Zo wordt duidelijk hoeveel mensen van elke leeftijdslachtoffer werden. Er ontstaat bovendien ook een verwantschap over de verschillende slachtoffergroepen heen.

De plaatsing van de namen in de vlietmuren nodigt bezoekers uit om een wandeling langs de herinneringstuinen te maken. In totaal zullen de gedenkmuren 336 meter lang zijn en uit meer dan 25.000 gedenksteden bestaan. ■

Ontwerpteam geselecteerd voor herontwikkeling Droogdokkensite

Er is een ontwerpteam gekozen voor de herontwikkeling van de Droogdokkensite aan het Kattendijkdok, dichtbij de Scheldekaaien in Antwerpen. Het gaat om een multidisciplinair team onder leiding van het Rotterdams architectenbureau Atelier Kempe Thill. Origin Architecture & Engineering neemt de restauratiewerken van het industrieel erfgoed op zich, LAND staat in voor het landschapsonwerp, Bollinger+Grohmann Ingenieure staat in voor de stabiliteit en Studie 10 zorgt voor de technieken.

Samen maken ze van de Droogdokkensite een maritieme belevingssite. Als alles vlot verloopt, is er dit voorjaar een masterplan klaar en kunnen de werken eind 2023 starten.

Maritieme belevingssite

De Droogdokkensite in het noorden van Antwerpen bestaat uit een uitzonderlijk landschap aan het Kattendijkdok, dichtbij de Schelde met bijzonder industrieel en bouwkundig erfgoed. De schaal van dit historische dokkenlandschap is uniek in Europa. Naast de 9 historische, beschermde droogdokken zijn er 2 grote gebouwenclusters (AWN01 en AWN02), enkele kleinere verspreide bijgebouwen en 2 pomphuisen. Ook de 2 loodsen aan de westzijde van de Droogdokkenweg in het toekomstige Droogdokkenpark maken deel uit van de site.

De Droogdokkensite wordt een belevingssite waar je het maritieme verleden van Antwerpen kan ervaren maar ook zicht krijgt op de toekomst. Bezoekers kunnen er zien hoe historische schepen worden gerestaureerd en krijgen een blik op de nationale collectie maritiem en industrieel havenerfgoed van het MAS. Daarnaast hebben ook verschillende partners in maritiem patrimonium, haveninfrastructuur, sociale projecten en de Antwerpse jeugd ieder een eigen plek op deze unieke, levendige locatie.

Schepen voor stadsontwikkeling Annick De Ridder: “De nieuwe Droogdokkensite zal als maritieme belevingssite bewoners én bezoekers van onze stad nog dicht bij de haven en de Schelde, de levensader van de stad, brengen. Dit project dat bijzondere aandacht heeft voor haven- en maritiem erfgoed en een dynamisch Havenbelevingscentrum zal huisvesten maakt bovendien deel uit van het grotere verhaal dat we als stad met de herontwikkeling van de Scheldekaaien schrijven. Het is, kortom, een project dat me als

schepen voor haven én stadsontwikkeling na aan het hart ligt. Nu een multidisciplinair ontwerpteam is geselecteerd begint dit project steeds meer concrete vorm te krijgen.”

De site moet een ontmoetingsplek worden die gericht is op de beleving van maritiem erfgoed, havenerfgoed en de havendynamiek. Het doel is om het erfgoed zo goed mogelijk te behouden, kennisoverdracht te stimuleren en de bezoekers dicht bij de haven en het water te brengen. Op de site ontwikkelt het APB Havencentrum van de provincie Antwerpen in samenwerking met Port of Antwerp een Havenbelevingscentrum. De buitenruimte met schepen en industrieel erfgoed uit de collectie van het MAS zal de verschillende onderdelen met elkaar verbinden. Met de ontwikkeling van de Droogdokkensite als maritieme belevingssite onderstreept stad Antwerpen haar identiteit als havenstad en stad aan de stroom.

Schepen voor Cultuur Nabilla Ait Daoud: “De Droogdokkensite ademt havengeschiedenis. De vaartuigencollectie van het MAS heeft er zijn onderkomen. De collectie wordt er gekoesterd en onderhouden, en verschillende stichtingen restaureren er hun erfgoed. De Droogdokkensite is vandaag al een bruisende plek, waar het ganse jaar door cultuur te beleven valt, met o.a. circus, theater en dans. Met de herontwikkeling van de site kan de maritieme erfgoedcollectie van het MAS nog meer schitteren dan tevoren, en dat is voor de Antwerpenaars en de bezoekers een prima zaak!”

Schepen voor jeugd Jinnih Beels: “De site is al geruime tijd de thuishaven van Stormkop, die er, naast een unieke plek, ook een unieke werking heeft uitgebouwd voor jongeren. Voor hen betekent de nieuwe Droogdokkensite een upgrade, maar de herontwikkeling biedt ook daarnaast ruimte voor onze jeugd. Zo zijn er tussen de ver-

schillende partners heel wat samenwerkingsmogelijkheden in het kader van maritieme beleving voor jongeren. Het is immers belangrijk dat ook zij kunnen gebruikmaken van en kennismaken met dat aspect van hun stad.”

Ontwerpopdracht

Voor de ontwikkeling van de maritieme belevingssite werd er in 2021 een ontwerpopdracht gelanceerd in 3 delen: de opmaak van een masterplan, een faseringsplan en een ontwerpopdracht voor zowel de gebouwen als de buitenruimte.

Het masterplan omvat de verschillende droogdokken (1 tem 10), alsook de 2 gebouwenclusters aanwezig op de site. Ook de noordelijke kop van het vizelgemaal aan de Royerssluis en de loodsen in het (toekomstig) droogdokkenpark zitten hier mee in vervat. In dat masterplan zal een visie ontwikkeld worden omtrent zaken zoals de beeldkwaliteit, de inrichtingsprincipes, de ontsluiting alsook de toegankelijkheid en de routing. De optimale zichtbaarheid van de verschillende dokken is een van de uitgangspunten bij de uitwerking.

Voor de gebouwen zal men een combinatie van renovatie, restauratie en nieuwbouw inzetten, met respect voor het bijzondere en authentieke karakter van de site. Het historisch industrieel erfgoed, zoals Pomphuis 1, is beschermd als monument en zal daarom ook behouden blijven in zijn originele staat.

In gebouwencluster AWN02 komt het nieuwe Havenbelevingscentrum. Met zijn monumentale, industriële look ademt dit gebouw mee de maritieme sfeer uit.

Gedeputeerde Luk Lemmens, bevoegd voor het Havenbelevingscentrum: “Met deze aanstelling staat de provincie Antwerpen

als bouwheer ook meteen een stap dicht bij de ontwikkeling en bouw van het Havenbelevingscentrum, waarin de provincie 8,5 miljoen euro investeert en dat zal fungeren als toegangspoort tot de achterliggende dokken. Met dit belevingscentrum benadrukken we de rol van de haven als een plek van mogelijkheden en kansen op maatschappelijk en individueel vlak. Daarbij willen we in samenwerking met de havengemeenschap ook jongeren enthousiasmeren voor kansrijke studies en jobs zodat het ook een toegangspoort wordt tot een succesvolle loopbaan. De haven is immers doorheen de eeuwen de economische katalysator bij uitstek van de stad én de provincie geweest. Ze bepaalt niet alleen de groei van de bevolking en van de economie, maar is ook de motor van innovatieve ontwikkelingen. Waar alle wegen naar Rome leiden, durf ik te stellen dat alle wegen in de provincie naar hier leiden.”

Multidisciplinair ontwerpteam

De ontwerpwedstrijd verliep in 2 fases. Uit 13 kandidaten werden 3 teams geselecteerd die hun visie voor de Droogdokkensite gaven. Het team rond Atelier Kempe Thill overtuigde de jury het meest. Ze leverden een evenwichtig ontwerp aan dat past in de samenhang en historische indeling van de site. Hun ingehouden architectuur respecteert en versterkt de monumentale uitstraling van de Droogdokkensite en creëert een nieuwe façade richting de stad. Geen hoogteaccenten, maar een harmonisch samengaan. Doorwaadbare binnenstraten in de gebouwen leiden de bezoeker doorheen de site. De vormgeving van de buitenruimte is sober uitgewerkt, maar met de nodige aandacht voor vergroening en restauratie. Het ruwe, industriële karakter van de site blijft overeind. ■

Balsportcluster met belevingspark Willebroek

Sportcomplex Turnhout

Balsportcluster met belevingspark Willebroek

Sportcomplex Turnhout

Archiles Architecten en ZJA winnen twee prijsvragen in Willebroek en Turnhout

De combinatie Archiles Architecten en ZJA heeft in 2021 twee prijsvragen gewonnen in België. In de nazomer werd aan hen de opdracht voor het ontwerp van een balsportcomplex en belevingspark in Willebroek gegund en onlangs dat van een nieuw te bouwen sportcomplex met klaslokalen in het Stadspark in Turnhout. Beide ontwerpen zijn compact, efficiënt en uitnodigend, naadloos ingepast in de groene omgeving en hebben een uitgesproken klimaatambitie.

Balsportcluster met belevingspark Willebroek:

Het winnende plan van ZJA, Archiles en OMGEVING in Willebroek maakt optimaal gebruik van de bestaande kwaliteiten en zet deze in voor de verbetering van de groenbeleving, het waterbeheer en de aansluiting met de omringende wijken.

Koen Dergent (architect/bestuurder Archiles Architecten): "Uitgangspunt van ons ontwerp voor AGB Willebroek was een goede

verhouding tussen het gebouw en het belevingspark. Het complex vlijt zich als een zo luchtig mogelijk volume tegen de noordwestelijke rand van het park, in de vorm van twee hoge volumes – de sportzalen – geschakeld door de ondersteunende functies in het midden. De voorgevel is naar het park gericht en de ingang al van veraf zichtbaar."

Ralph Kieft (partner/architect ZJA): "Door de keuze voor een modulaire, zichtbare draagstructuur en eerlijke circulaire materialen

krijgt het sportcomplex een uitnodigende, herkenbare en duurzame uitstraling. Hout als basismateriaal geeft een natuurlijke uitstraling in het park, en gecombineerd met een massieve, stootvaste plint in baksteen gemaakt van Boomse klei sluit het aan bij de andere gebouwen in het park. In het interieur zullen we de structuur in het zicht houden, de verblijfsruimtes krijgen een ruimtelijke en warme sfeer en vanuit de publieksruimten heeft de bezoeker mooi zicht op wat er in de sportzalen gebeurt."

Sportcomplex met klaslokalen Turnhout:

De 50 jaar oude en te kleine sporthal in Turnhout is aan vervanging toe. Ralph Kieft: "Midden in het stadspark, met zijn majestueuze bomen, bochtige lanen en paden en open grasvlaktes zal het nieuwe sportcentrum een prominente plek innemen. Met zijn afgeronde, houten gevels past het ontwerp naadloos in deze omgeving. Een uitgesproken luifel zorgt voor een maximaal welkom gebaar en achter de ramen is al een glimp op te vangen van de publieke bestemming. Als eyecatcher bekroont een glazen klimgalerij het gebouw." ■

BMCC Brugge

Echoes of architectural traditions

Eduardo Souto de Moura (P): een gepassioneerd levenswerk. Twintig jaar na de lezing bij Archipel tijdens Brugge 2002, Culturele Hoofdstad van Europa, en elf jaar na de ontvangst van de prestigieuze Pritzkerprijs, keert Eduardo Souto de Moura (1952) terug naar Brugge naar aanleiding van het recent gerealiseerde Beurs-, Meeting- en Congrescentrum (BMCC) i.s.m. META architectuurbureau. In deze lezing bespreekt hij zijn werk, een architectuur die bescheidenheid, kracht en ambitie weet samen te brengen in tijdloze ruimte.

Eduardo Souto de Moura

Eduardo Souto de Moura (geboren 25 juli 1952), de Portugese architect die in 2011 de Pritzker Prize won, staat bekend om ontwerpen die formeel eenvoudig zijn, maar toch serieus en soms dramatisch, gecreëerd door zijn doordachte gebruik van kleuren en materialen. Zijn architectuur is zowel veelzijdig als consistent, contextueel maar toch universeel, en zelden beïnvloed door huidige trends of stijlen.

De architectonische benadering van Eduardo Souto de Moura is moeilijk samen te vatten. Zijn overtuigingen op het gebied van esthetiek en design zijn sterk, maar ook zeer individueel en soms zelfs ongewoon. In zijn werk vertaalt dit zich in gebouwen die raadselachtig zijn, maar niet opzichtig – in de woorden van de jury van de Pritzker Prize 2011: “Zijn gebouwen hebben het unieke vermogen om schijnbaar tegenstrijdige ken-

merken – kracht en bescheidenheid, bravoure en subtiliteit, gedurfd openbaar gezag en gevoel van intimiteit – tegelijkertijd over te brengen.”

De afgebroken beurs- en tentoonstellingshal in Brugge, oorspronkelijk bedoeld was als ontvangstruimte, werd 50 jaar geleden opgetrokken als een tijdelijk bouwwerk. De laatste jaren werd steeds duidelijker dat het bouwfysisch en programmatisch niet meer voldeed aan de eisen van deze tijd. Daarom initieerde de stad Brugge een stadsvernieuwingsproject.

Eduardo Souto de Moura samen met Meta Architectuurbureau uit Antwerpen, hebben het nieuwe gebouw ontworpen en inmiddels gerealiseerd. Het nieuwe gebouw beslaat een oppervlakte van ongeveer 4.480 vierkante meter en is bedoeld voor het huisvesten van beurzen, congressen, concerten en andere evenementen.

Het gebouw kenmerkt zich door een glazen sokkel met een metalen structuur die volledig kan worden geopend om een overdekt openbaar plein te creëren, waar allerlei evenementen – zoals handelsbeurzen en concerten – kunnen plaatsvinden. Tegelijkertijd kan het gebouw, wanneer er geen activiteiten zijn gepland, worden omgevormd tot een openbaar overdekt plein: een plein dat toegankelijk is voor alle voorbijgangers en een integraal onderdeel van de buurt vormt.

Het Beursplein & Congresgebouw zijn gehuld in een huid van gerecyclede baksteen, het hoofdvolume wordt vergezeld door een bijgebouw dat het programma aanvult en zijn verbonden door een gemeenschappelijke entree en kunnen gelijktijdig of als volledig onafhankelijke voorzieningen worden gebruikt.

Beide hebben een menselijke schaal die tegelijkertijd beantwoordt aan de structuur van de wijk waarin het wordt ingepast en

aan een stedenbouwkundig plan op grotere schaal om nieuwe activiteiten naar de stad aan te trekken.

De tentoonstellingshal is horizontaal georganiseerd, is geënt op de wijk en is van buitenaf toegankelijk, de congreszaal is verticaal gestapeld. Dit laatste volume, dat plaats biedt aan minstens 500 personen, is ontworpen volgens het “drie-stoelen-principe”: een congresdeelnemer krijgt een zitplaats toegewezen in de plenaire zaal, in de vergaderzalen en in de cateringruimte. Deze eetruimte grenst aan een terras dat een ongeëvenaard zicht biedt op de Brugse skyline.

Het behoud van de bestaande en zeer gewaardeerde bomen die momenteel het Beursplein bepalen, was van meet af aan een basisprincipe voor het ontwerpteam.

23.04 - 20:00
BMCC, Beursplein 1, 8000 Brugge ■

Het Design Museum Gent sluit voor twee jaar de deuren.

Een grondige verbouwing met grote en duurzame ambities die een echte brug tussen de stad, bezoekers en de designwereld zal vormen.

Vandaag staat Design Museum Gent in aanloop naar de nieuwe museumvleugel DING (Design in Gent) voor een aantal belangrijke vraagstukken omtrent circulariteit. Circulariteit is een sleutelwoord. Vraagstukken die niet enkel ons aangaan, maar relevant zijn voor iedereen die actief is in de bouw-, architectuur- en designsector. Want hoe brengen we circulaire technieken en materialen naar een bouwverf en ons interieur? In een tentoonstelling onthult het tijdelijke ontwerpteam 'TRANS architectuur | stedenbouw, Carmody Groarke en RE-ST architectenvennootschap' de uitgewerkte plannen voor DING en blikt het terug op het complexe ontwerpproces dat eraan vooraf ging. Aan de hand van maquettes, schetsen, mock-ups en materiaalsamples ontdek je hoe het ontwerp evolueerde van projectdefinitie over architecturaal concept tot finaal plan.

Op 6 maart gaan de deuren van het Design Museum Gent voor twee jaar dicht. Design Museum Gent wacht al sinds 1993 op een nieuw sluitstuk met ruimte voor onthaal en shop, tijdelijke expo's, workshops en educatie, lezingen en events, art handling en logistiek, degelijk sanitair en – niet in het minst – een lift.

DING (Design in Gent) is de langverwachte brug tussen de drie bestaande gebouwen van Design Museum Gent. De nieuwe vleugel komt in de Drabstraat, op het braakliggend terrein waar nu de befaamde wc-rol staat.

De brug tussen stad en museum

De nieuwe vleugel wordt de toekomstige thuis voor lezingen, debatten, designop-

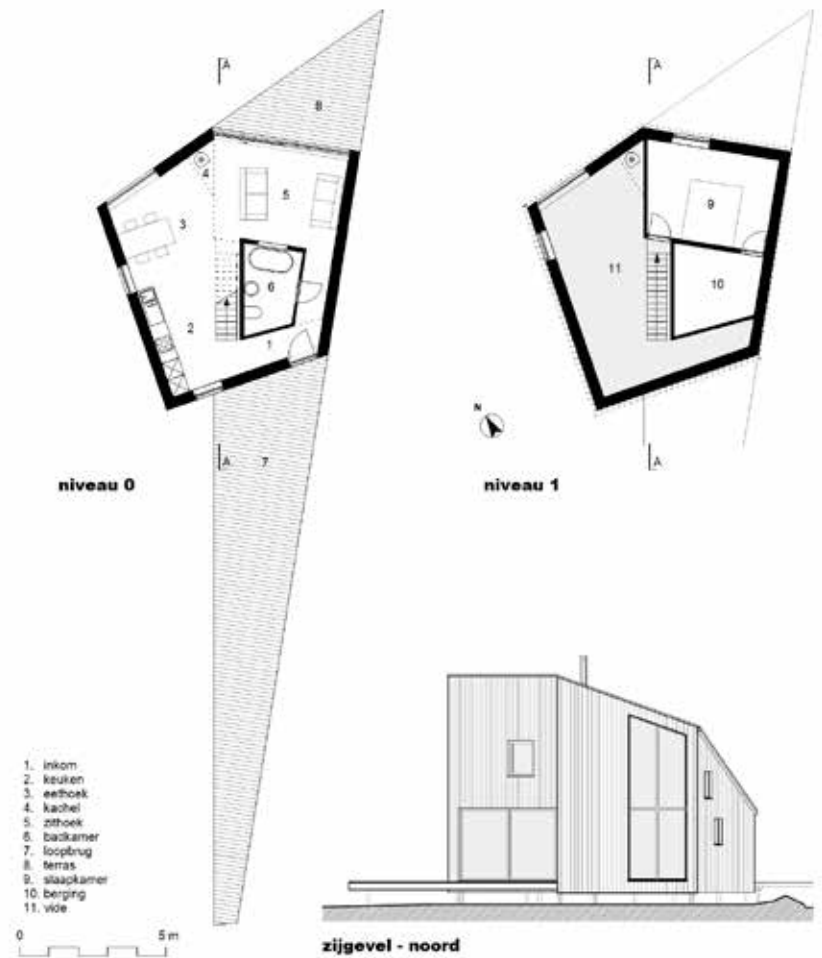
leidingen, tijdelijke kleine expo's, productlancerings, workshops en heel wat andere activiteiten. Een third place, een open museum zonder drempels, waar je makkelijk kan binnenspringen. Waar je diverse aspecten van design ontdekt, waarna je dieper in het museum kennis kan maken met de collecties en tijdelijke tentoonstellingen.

Dat binnenspringen begint in de stadskamer. Het wordt een gastvrije ontmoetingsplaats en multifunctionele ruimte met gratis toegang, waar Gentenaars, toeristen, designers, opleidingen en opiniemakers elkaar ontmoeten. Ook de balie, de shop en het onthaal krijgen een plekje op het gelijkvloers. In het 16e-eeuwse Huis Leten komt een museumcafé met zicht op de verborgen tuin van de binnenkoer. Een kleine oase van rust en een extra ruimte voor buiten-expo's.

Het museum in de breedte

DING zal de drie bestaande gebouwen van het museum naadloos met elkaar verbinden en wordt een straf staaltje architectuur, bedacht en uitgewerkt door het ontwerpteam Carmody Groarke, TRANS architectuur | stedenbouw en RE-ST architectenvennootschap. Geen spektakelarchitectuur, maar een multifunctionele vleugel die zich in het bestaande stadsbeeld integreert.

Alle gebouwen worden op elkaar afgestemd en de barrières tussen het gedeelte uit de 18e eeuw, de vleugel uit 1992 en de kantoren verdwijnen. Samen met de uitbreiding wordt ook de vleugel uit 1992 aangepakt. De vides, platformlift en trappen verdwijnen, waardoor we extra grote tentoonstellingsruimtes krijgen. Tot 210 m² extra per verdieping. ■

Ecologische vakantiewoning: groots wonen met minimale impact

Deze woning van POLYGOON Architectuur ligt in een zone bestemd voor weekendverblijven in Brasschaat (BE). Het streefdoel was om een vakantiewoning te bouwen die maximaal opgaat in de bosrijke omgeving. Om de impact op de natuur te beperken, rust de constructie op elf smalle palen. De woning zweeft zo een halve meter boven het terrein en kan in haar geheel verplaatst worden. Op termijn kan nog een terras worden aangelegd op twee extra palen.

De voorschriften waren streng: de grondoppervlakte mocht slechts 65 m² bedragen en de bovenverdieping moest aanzienlijk kleiner zijn dan het gelijkvloers. Toch wilde de bouwheer niet inboeten op ruimtegevoel. Dankzij drie verrassende ingrepen kon die droom worden waargemaakt. Ten eerste zorgt het vijfhoekig grondplan (met drie stompe hoeken) voor een organisch en zacht gevoel van ruimte. De loopcirculatie rond het centrale sanitair blok en de vele uitzichten versterken dat. Daarnaast zorgt het lessenaarsdak voor een nokhoogte achteraan van 7 meter, en zo voor meer bruikbare ruimte op de mezzanine. Door ten slotte een vide door te trekken tot in de nok, stroomt het daglicht binnen.

De woning zelf is 100% bio-ecologisch gebouwd, met nagroeibare materialen. Het houtskelet werd door de schrijnwerker voorbereid en de modules werd op 5 dagen tijd in elkaar gezet. De bouwheer heeft aansluitend veel werk zelf gedaan, zoals de isolatie, gevelbekleding en binnenaafwerking. De buitenkant van het houtskelet werd bekleed met schorsplanken (schaaldelen lariks) op houtvezelplaten wat zorgt voor een damp-open buitensysteem. De binnenkant werd luchtdicht afgewerkt met OSB-platen. Overall werd voor inlands naaldhout gekozen: budgetvriendelijk, makkelijk hernieuwbaar en de bouwheer kan de kosten nog meer drukken door zelf aan de slag te gaan. Ook de ramen

zijn van hout. Het dak bestaat uit houtvezelplaten met daarbovenop minerale vezelcementplaten. De onderkant van het buitenskelet bestaat uit betonplex en de vloer werd zoals het dak en de gevels geïsoleerd met houtvezelplaat.

De bouwheer koos bewust voor circulair bouwen. Zo werden de keuken en badkamer ingericht met gerecupereerde materialen. De hele woning is verplaatsbaar, recycleerbaar en afbreekbaar.

De technieken blijven niet achter. De doorgedreven isolatie drukt de stookkosten: een houtkachel volstaat om het hele huis te ver-

warmen. Daarnaast werd een innovatieve luchtwarmtepompboiler geïnstalleerd, die op een energiezuinige en milieuvriendelijke manier sanitair water opwarmt door energie uit de lucht te halen.

Deze compacte woning met een bewoonbare oppervlakte van 70 m² is groots, zowel in ambitie als in ruimtelijkheid. Ze toont aan dat bio-ecologisch, circulair en klein bouwen hand in hand kan gaan met comfort en slim ruimtegebruik – en een geweldig uitzicht vanuit de badkuip. ■

Z33 bij finalisten Mies Award 2022

De Europese Commissie en de Fundació Mies van der Rohe hebben de zeven finalisten bekendgemaakt die meedingen naar de EU Mies Award 2022 voor hedendaagse architectuur. Z33 - Huis voor Actuele Kunst van de Italiaanse architect Francesca Torzo is het enige Belgische project dat deel uitmaakt van de selecte groep. De uiteindelijke winnaar kennen we in eind april.

Met Z33 in Hasselt (Francesca Torzo), Meloep in Gent (Xaveer De Geyter Architects) en Gare Maritime in Brussel (Neutelings Riedijk Architects i.s.m. JDMA en Bureau Bouwtechniek) prijken drie Belgische projecten op de shortlist van deze prestigieuze architectuurprijs. Alleen Z33 maakt nu nog kans op de hoofdprijs.

Francesca Torzo won onder meer ook al de Italiaanse architectuurprijs in 2020 voor de nieuwe tentoonstellingsvleugel – Vleugel 19 - van Z33 in Hasselt. De bijzondere buitenkant van ruitvormige bakstenen sluit aan bij de baksteenarchitectuur van zowel het bestaande tentoonstellingsgebouw Vleugel 58 als het aangrenzende begijnhof. De twee vleugels zijn verschillend, maar vullen elkaar aan en vormen een geheel. Ze passen als een puzzelstuk tussen het Jenevermuseum en de historische begijnhofsite.

De Europese Commissie en de Fundació Mies van der Rohe kondigen met trots de 40 projecten aan die op de shortlist staan om mee te dingen naar de 2022 European Union Prize for Contemporary Architecture – Mies van der Rohe Award.

De EU Mies Award wordt tweejaarlijks uitgereikt aan projecten die in de voorgaande twee jaar zijn voltooid en deze keer bij uitzondering in 2,5 jaar. De belangrijkste doelstellingen zijn het verwerven van inzicht in de transformatie van de gebouwde omgeving; het erkennen en prijzen van uitmuntendheid en vernieuwing op het gebied van de architectuur; en het vestigen van de aandacht op de belangrijke bijdrage van architecten aan de ontwikkeling van nieuwe ideeën met de onmiskenbare steun van opdrachtgevers en de betrokkenheid van degenen die de bewoners en gebruikers van deze plaatsen zullen worden.

Deze editie kende de tot nu toe meeste genomineerde werken: 532 werken werden genomineerd voor de prijs van 2022 en de deskundige jury heeft een shortlist van 40 werken opgesteld voor de volgende fase van de prijs.

Jury

Drie dagen lang kwam de jury bij elkaar in Barcelona. Daar bespraken ze de meest relevante uitdagingen waar de hedendaagse Europese samenleving en haar architectuur voorstaan. Veel van de onderwerpen die aan bod kwamen, komen overeen met de doelstellingen van het Nieuwe Europese Bauhaus; bouwen aan een duurzame toekomst door middel van creativiteit, innovatie en verbeeldingskracht. De doelstellingen richten zich op hergebruik en circulariteit als een belangrijke vorm van duurzaamheid;

inclusie door middel van collectieve en participatieve processen om zo nieuwe benaderingen van stedelijke ontwikkeling in kaart te brengen. Op die manier dragen ze bij aan de verbetering van lokaal en mondiaal beleid en het gebruik van materialen, vaardigheden en technologie, gekoppeld aan esthetische en algemene waarden.

Bekendmaking winnaars

De uiteindelijke winnaars worden midden april in Brussel bekend gemaakt. De prijsuitreiking van de EU Mies Award Day, vindt plaats in mei 2022 in het Mies van der Rohe Paviljoen in Barcelona. Het evenement dat de hele dag duurt bestaat onder meer uit lezingen door de auteurs van de finalisten, discussies met de architecten, opdrachtgevers, beleidsmakers en juryleden. Daarnaast is er een tentoonstelling met de 532 projecten die deelnamen aan de EU Mies Award 2022 en diverse evenementen die kaderen in de architectuurweek in Barcelona, waaronder het Internationaal Architectuurfilmfestival. ■

De experimentele en innovatieve dynamiek van art nouveau

Hotel Hannon (Brussel) begint aan een grote restauratie om in het voorjaar 2022, in combinatie met het Hortamuseum, zijn deuren te heropenen voor het grote publiek.

Goed nieuws voor de Belgische én buitenlandse art nouveau-liefhebbers: voorjaar 2022 wordt het legendarische Hotel Hannon, gelegen op het kruispunt van de Brugmannlaan en de de Verbindingslaan (Sint-Gillis), herboeren onder de naam Hannonmuseum en heropent het de deuren in een art nouveau-duet met het vlakbij gelegen Hortamuseum. Dit nieuwe architecturale en museumknooppunt in art-nouveaustijl zal het culturele en toeristische aanbod van deze Brusselse wijk versterken, die vooralsnog overwegend bezocht wordt om haar kunstgalerijen.

Een ongekend publiek-privaat partnerschap in België

Dit grote museumproject vindt plaats onder het toezicht van een in België nooit eerder gezien privaat-publiek partnerschap. De vereniging Hannonmuseum, opgericht in

het kader van dit initiatief, geniet volledige autonomie en brengt samen: de gemeente Sint-Gillis, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Fonds St'Art Invest, de afstammelingen van Edouard Hannon en Gustave Serrurier-Bovy, de verzamelaar Jonathan Manginckx, het Design Museum Gent, het Musée de l'Ecole de Nancy (Frankrijk), de Federatie Wallonië-Brussel, de Nationale Loterij en het Hortamuseum voor administratieve ondersteuning en expertise. Dankzij deze verschillende partners is het Hannonmuseum een echt samenwerkingsproject dat grote spelers samenbrengt.

Een eigentijdse museale blik op de art nouveau

Het Hotel Hannon, gebouwd in 1902 door Jules Brunfaut in opdracht van de ingenieur Édouard Hannon en deel van het art

nouveau-erfgoed in België, onthult een subtiele mix van art nouveau met Franse en Belgische invloeden. Het toekomstige Hannonmuseum, eigendom van de gemeente Sint-Gillis, biedt op twee verdiepingen een afgestoft beeld van de art nouveau. Op de begane grond maken de oorspronkelijk voor dit herenhuis ontworpen meubels een comeback naar hun originele locatie, na 40 jaar buiten ergens anders te hebben doorgebracht,

Het publiek kan zich onderdompelen in de intimiteit van die tijd en dit interieur herontdekken, ontworpen door de ontwerper Émile Gallé, een van de befaamde figuren van de toegepaste kunst van zijn tijd. Veel werken die nog in het bezit zijn van de nazaten van Édouard Hannon, kunnen worden verplaatst en bewonderd op de plek waarvoor ze zijn ontworpen. Op de eerste verdieping

zullen tijdelijke displays, die om de drie jaar volledig vernieuwd worden, een prominente plaats krijgen in de innovatieve scenografieën en aan de meesterlijke creaties van vier gerenommeerde Belgische architecten: Victor Horta, Henry Van De Velde, Paul Hankar en Gustave Serrurier-Bovy.

Waarvan twee laatstgenoemden tot dusverre in België zeer weinig belicht werden. Deze displays zullen het mogelijk maken om nieuwe thema's aan te pakken die specifiek zijn voor de experimentele en innovatieve dynamiek van art nouveau. De terugkeer van de originele werken naar hun oorspronkelijke setting, de tijdelijke tentoonstellingen met eigentijdse en innovatieve scenografie en de geboorte van een ongekennd privaat-publiek partnerschap, zullen van deze inhuulding een van de niet te missen evenementen van 2022 maken. ■

De bouwsector gaat steeds meer recyclen (en dat vereist innovatie)

Circulair bouwen is in opmars. Door de schaarste aan grondstoffen en het bewuster omgaan met bestaande materialen gaan steeds meer bouwbedrijven zoeken naar alternatieve manieren van bouwen. Zo werkt Deceuninck, gespecialiseerd in pvc-producten voor de bouwsector, samen met de UGent om een gesloten materialenkringloop op te zetten.

In 2018 bouwde Deceuninck al een eerste fabriek om pvc te recyclen. Men besefte toen al dat te veel pvc gewoon vernietigd werd, terwijl het als kunststof meer dan één leven kan hebben: “Het probleem is niet zozeer het materiaal zelf, maar wel wat er na gebruik mee gebeurt”, zegt Johan Pauwels, project manager bij Deceuninck.

“De fabriek die we in 2018 bouwden heeft een capaciteit van 45.000 ton harde pvc te recyclen op jaarbasis. Dat komt overeen met zo’n 2.3 miljoen ramen.”

Het doel: een volledig gesloten materialenkringloop opzetten. Maar dat bleek geen evidentie. De kosten voor het verwerken van de reststoffen liepen op een bepaald moment zo hoog op, dat ‘gewone’ recyclage niet meer rendabel leek. Johan: “We hadden al snel door dat we hulp zouden nodig hebben bij de recyclage van de zogenaamde nevenstromen van afval.”

Die hulp vonden Johan en zijn team aan de UGent, na een bezoek aan de campus in Kortrijk en het labo van professor Steven De Meester, die zich aan de vakgroep Groene Chemie en Technologie specialiseert in chemical engineering. “We zagen meteen dat ze daar met technologieën werkten die voor ons nog nieuw waren op dat moment. Waar ons recyclageproces vooral mechanisch verliep, was men aan de UGent ook bezig met chemische recyclage of een combinatie van beide.”

Versnelling hoger

Deceuninck besloot in zee te gaan met de UGent: het PoCoWaste-project was een feit. Op die manier kon de recyclagefabriek in Diksmuide een versnelling hoger schakelen. “We zijn begonnen met ons volledige recyclingproces in kaart te brengen, een zogenaamde Value Stream Map. Per stap hebben we het volume afval én de kost ervan in kaart gebracht. Daarna volgde het definiëren van de eigenschappen: wat zit er in elke stroom? Op die manier konden we in kaart brengen welke technologieën ons konden helpen in het recyclageproces per afvalstroom. Vooral bij dat laatste was de input van de UGent van cruciaal belang.”

Het eerste luik van de samenwerking tussen de UGent en Deceuninck was erg theoretisch maar ondertussen zetten beide teams ook al praktische stappen. “Sommige processen kunnen we nu al, met input van de UGent, aanpassen. Al die aanpassingen blijven we ook samen monitoren. Welke nieuwe afvalstromen creëren we? Welke lossen we op? Voor die monitoring werken we heel nauw samen met de UGent.”

Die nauwe samenwerking duurt nog zeker twee jaar. “Elke zes weken zitten we samen met het team van de UGent om de vooruitgang van het proces te garanderen. We hoeven geen zes maanden onwetend af te wachten om resultaten te zien, en we kunnen snel bijsturen waar nodig.” ■

Confederatie Bouw vraagt verlenging btw-verlaging sloop en heropbouw

De Confederatie Bouw dringt er bij minister van Financiën Vincent Van Peteghem op aan de tijdelijke verlaging van de btw voor sloop en wederopbouw van woningen ook na dit jaar toe te blijven passen. Volgens de minister heeft Europa intussen het licht op groen gezet voor zo’n verlenging en zal die dan ook worden besproken binnen de federale regering.

De vicepremier trok woensdag naar Bellem-Aalter, naar een huis in renovatie, om er samen met de sector een stand van zaken te geven over de verlaagde btw voor de sloop en wederopbouw van woningen ouder dan tien jaar. Die btw werd eind 2020 verlaagd van 21 naar 6 procent als relancemaatregel.

Begin dit jaar trad nog een administratieve vereenvoudiging in werking. Voordien moest de aannemer op de factuur alle elementen vermelden die de toepassing van het verminderde tarief rechtvaardigen. Daarvoor moest de bouwheer aan de aannemer een attest overhandigen met daarop al die informatie. Dat attest is intussen afgeschaft en vervangen door een standaardverklaring op de factuur. Valt een bepaalde renovatie toch niet onder de 6 procent-regel, dan is een seintje binnen de maand voldoende om tot een aanpassing te komen.

Niko Demeester, de gedelegeerd-bestuurder van de Confederatie Bouw, reageerde woensdag tevreden op die vereenvoudiging. “Tel uit je administratieve winst”, luidde het. Maar hij blikt verder. De sectorfede-

ratie vraagt de tijdelijke btw-verlaging een verlengstuk te geven na 2022. Die is volgens haar bijvoorbeeld noodzakelijk om zekerheid te bieden aan projecten die nu nog in een beginfase zitten, maar waarvan de vergunning binnenkort wordt afgeleverd en er vervolgens een afbraak dient te gebeuren, waardoor de bouw pas volgend jaar begint.

De minister benadrukte dat ons land voor een kolossale uitdaging staat. Vele honderdduizenden woningen in ons land zijn immers sterk verouderd en daardoor weinig energiezuinig. En dat terwijl er steeds hogere eisen worden gesteld als het gaat om isolatie, bouwmaterialen en energievormen.

Indien de overheid inspanningen vraagt van de gezinnen, is het ook logisch dat de overheid het maximale doet om gezinnen te ondersteunen in die opdracht, ging hij voort. De eventuele verlenging van de btw-verlaging zal dan ook binnen de regering worden besproken. “Ik blijf ervan overtuigd dat we iedereen die wil investeren in een energiezuinige woning daar zo veel mogelijk in moeten ondersteunen”, besloot Van Peteghem. ■

Een interactie tussen het gebouw en transport

Steden drijven steeds vaker op hightech en moderne snufjes en dat zal in de toekomst niet anders zijn. Men zal gebouwen meer en meer 'connecten' met elkaar.

Door veel metingen uit te voeren, data te verzamelen en analyses uit te voeren, weten we steeds meer over de effectieve noden van een gebouw. "Als we dit doortrekken en verbinden met andere gebouwen, kunnen we met nuttige data een volledige wijk optimaal verbinden", vertelt Koen Somers. Hij is general manager van Priva, een fabrikant van open hard- en software.

Comfort en binnenklimaat stimuleren

"De hoofdbedoeling is dat we comfort en het binnenklimaat optimaliseren. Mensen zitten tenslotte tot 80 procent van de tijd binnen. Vroeger keken we enkel naar de noden van een gebouw. Het werd niet gedeeld met de burens. Maar wij kijken al een tijdje over het muurtje en dat geeft ons veel nuttige informatie om bijvoorbeeld energie te besparen.

Kijk, als er binnen een gebouw een bepaalde energievraag is, kunnen wij nu ook kijken of er in de buurt ergens een energieoverschot is. We kunnen dan energie op een efficiënte manier lokaal uitwisselen."

Data uitwisselen wordt essentieel om onze moderne steden te verbinden.

Belang van mobiliteit

Somers haalt ook het belang aan voor de mobiliteit. "Als we allemaal elektrisch gaan rijden, krijgen we te kampen met een capaciteitsprobleem. Door processen in gebouwen via een timeshift af te stemmen op beschikbaarheid van hernieuwbare energie en het laden van elektrische wagens, kunnen we gebruik beter afstemmen op beschikbaarheid. Hier ontstaat een interactie tussen

Esthetisch en ecologisch bouwen

N70 is een van de uitblinkers in het gamma van Nelissen Steenfabrieken. Deze CO₂-vriendelijke baksteen met speciaal formaat heeft dan ook alles wat je van een hedendaagse gevelsteen verwacht: hij is esthetisch en ecologisch.

Waarom kiezen voor N70?

- ✓ CO₂-vriendelijk
- ✓ Esthetisch
- ✓ Snelle verwerking
- ✓ Lagere energiefactuur

Ontdek het N70-gamma

Benieuwd naar de mogelijkheden van ons N70-gamma? Scan de QR-code!

het gebouw en transport. Data uitwisselen wordt essentieel om onze moderne steden te verbinden."

Smart grids en multi-energy grids

Ook smart grids en multi-energy grids zullen bepalen hoe slimme steden eruit zullen zien. "Relevante data van verschillende gebouwen wordt ter beschikking gesteld over een volledige grid. Met als doel die te optimaliseren. Hiermee zorg je echt voor schaalvergroting. Terwijl je het vroeger enkel voor een gebouw zou toepassen. We verbinden verschillende losse delen en laten die samenwerken. Op die manier kun je bijvoorbeeld hernieuwbare energie bufferen tot wanneer je ze nodig hebt." Een ander voorbeeld om gebouwen op een intelligente manier te doen samenwer-

ken om het comfort te verhogen, is door een optimalisatie van aanwezigheidsdetectie.

Aanwezigheidsdetectie

"We moeten niet enkel nog aan verlichtingen denken", besluit Somers. "We moeten nog vaak op een knopje drukken om de verwarming aan of uit te zetten. Via aanwezigheidsdetectie in onze backbone hoeft dat niet meer. Je kunt zowel de verlichting als de verwarming aansturen op basis van de fysieke aanwezigheid van personen in een gebouw. Ook kan je het onderhoud, het poetsen en het beheer van een gebouw hieraan koppelen. De data binnen de aanwezigheidsdetectie houdt alles nauwkeurig bij. Daardoor kunnen we verbanden leggen en kunnen bijsturen en optimaliseren waar nodig." ■

Duurzaamheid in de architectuur

Duurzaamheid is de balans tussen ecologische, economische en sociale belangen voor het heden en de toekomst. Bij duurzame architectuur bepalen architecten welk aspect zij het belangrijkste vinden. De ene legt de nadruk meer op het gebruik van duurzame materialen, de ander vindt het verminderen van vervoerskosten een prioriteit. Maar een overeenkomstig element is het gebruik van duurzame materialen en een hoge energiebewustheid.

Duurzame architectuur is geen holle trend, maar een noodzaak en een oplossing voor steeds groter groeiende problemen. Met het oog op natuurbehoud is er steeds minder land beschikbaar voor de bouw. Daarnaast zijn de grondstoffen van de aarde aan het opraken.

“De meest ‘duurzame’ vorm van architectuur is stoppen met bouwen”, vindt architect Dirk van Gestel. “Want elke verbouwing vraagt wat van de aarde: 60% van al het verkeer op de weg is bouwgerelateerd (vervoer van bouwvakkers, architecten, materialen, etc.). Maar stoppen met bouwen is een illusie, vernieuwing is niet tegen te houden en mensen zijn gewend aan het luxe leven. Ter vergelijking: 100 jaar geleden leefden 4-persoonsgezinnen in ruimtes waar mensen tegenwoordig in hun eentje wonen.”

Bij het ontwerpen van gebouwen is het al mogelijk om met de duurzaamheid rekening te houden. Bijvoorbeeld als het gaat om de aspecten van een gebouw die aan het milieu en aan de gezondheid zijn gerelateerd. Duurzaam ontwerpen en bouwen is een specialisatie op zich. Daarbij is er zowel aandacht voor het materiaalgebruik, voor de omgeving en voor een duurzame energiebron.

Bij het ontwerp van een duurzaam gebouw is er direct al aandacht voor de omgeving. De vormgeving dient zo te zijn dat gebruikers als vanzelf ook op een verantwoorde en duurzame manier omgaan met de omgeving. Bij de toe-

passing van materialen zijn er milieuvriendelijke keuzes te maken. Bijvoorbeeld door sloopmateriaal in te zetten voor nieuwbouw. Hierbij valt te denken aan het gebruik van metselwerkgranulaat en betongranulaat die uit muren en funderingen komen. Of door de keuze voor het gebruik van hout te maken uit bossen die op duurzame wijze worden beheerd. Tijdens opleidingen voor architecten is er tegenwoordig al veel aandacht voor duurzaamheid.

Er is vanuit het oogpunt van de architectuur in relatie tot de duurzaamheid een integrale benadering nodig. Dat betekent dat er sprake is van het realiseren van een complete levenscyclus voor een gebouw. Dus niet alleen het ontwerp, bouw en het gebruik, maar ook als het gaat om de sloop. Niet alleen de architect is verantwoordelijk voor een complete levenscyclus van gebouwen. Duurzaam ontwerpen en innovatie is een samenspel tussen partijen, variërend van de opdrachtgever tot de architect en van adviseurs tot uitvoerders..

Architecten met een specialisatie in duurzaam ontwerpen bouwen denken vanaf het begin al na over het toekomstige gebruik. Het is bijvoorbeeld belangrijk om met de gezondheid en het comfort van gebruikers rekening te houden. Bij het ontwerpen van openbare gebouwen is er qua duurzaamheid een multifunctionele factor toe te voegen. Bijvoorbeeld door meerdere doelgroepen er gebruik van te laten maken. Een schoolgebouw dient overdag voor

lesgeven, maar staat in de avonden leeg. Bij het concept van meervoudig gebruik is het schoolgebouw in de avond voor andere doeleinden te gebruiken. Een enkel gebouw is dan voldoende voor meerdere soorten gebruikers. Dat heeft eveneens een duurzaam karakter.

Energie-efficiëntie over de gehele levenscyclus van een gebouw is het belangrijkste doel van duurzame architectuur. Architecten gebruiken veel verschillende passieve en actieve technieken om de energiebehoefte van gebouwen te verminderen en hun vermogen om hun eigen energie op te vangen of op te wekken te vergroten. Om kosten en complexiteit te minimaliseren, geeft duurzame architectuur prioriteit aan passieve systemen om te profiteren van de locatie van het gebouw met ingebouwde architecturale elementen, aangevuld met hernieuwbare energiebronnen en vervolgens alleen fossiele brandstoffen als dat nodig is. Locatieanalyse kan worden gebruikt om het gebruik van lokale milieubronnen zoals daglicht en omgevingswind voor verwarming en ventilatie te optimaliseren

Sinds enkele jaren, zijn technologie en innovatie de hoofdrolspelers van een groene revolutie die ook te merken is in het stedelijk landschap.

En zo verschijnen er, in vele grote steden, met bomen bedekte gebouwen, ecologische wolkenkrabbers, milieuvriendelijke flatgebouwen: een heuse revolutie waarin het groen, dat van oudsher beperkt bleef tot parken en tuinen, de hoofdrolspeler wordt van de stadsplanning. Er wordt aandacht geschonken aan het evenwicht tussen milieu en mens, met nieuwe manieren van denken over ruimte, waarbij gebouwen worden ontworpen die gericht zijn op energiebesparing en op een integratie van praktische eisen en woonbehoeften.

Corporate-Identity architectuur met UV-bestendige gelakte aluminium FF2 panelen

De Sparkasse in Biedenkopf opende haar nieuw bankfiliaal in 2021.

De stad en de regio staan bekend vanwege het historisch gebruik van donkere leisteen voor het afwerken van daken en gevels. De opdrachtgever wou enerzijds de donkere gevelexpressie uit de regio overnemen, en anderzijds ook de corporate identity kleur ‘rood’ van de Sparkasse gebruiken als eyecatcher. Alles gebracht in een hedendaagse architectuur. Vandaar dat geopteerd werd voor een gefragmenteerde gevelopbouw met gebruik van verschillende materialen.

Het typische ‘Sparkasse-rood’ werd in een aluminium gevelbekleding uitgevoerd. Belangrijk was de UV-bestendigheid en duurzaamheid van deze uitdagende kleurstelling. Daarmee viel de keuze snel op de “FF2” aluminium gevelpanelen van Hartmann. “FF2” panelen worden met een PVDF coating gelakt die over een zeer performante UV-bestendigheid beschikt. De kleur rood is boven-

dien één der standaardtinten van “FF2” bij Hartmann: zo kon dit project voor deze beperkte geveloppervlakte vlot beleverd worden.

Voor een mooi optisch uitzicht en een attractieve dieptewerking werden de FF2 panelen in cassettevorm geplooid en onzichtbaar opgehangen. Voor de overige gevelpartijen werd gebruik gemaakt van een veelheid van passende materialen waartegen de rode gevelpartij fel tot uiting kon komen: een deel werd eveneens in FF2 aluminium panelen in cassettevorm uitgevoerd in de standaard tint RAL 9007 en nog andere delen in duistere vezelcementplaten en pleister.

16 UV-bestendige standaardtinten uit voorraad leverbaar

FF2-panelen bestaan tot 70% uit gerecycleerd aluminium. Dit is belangrijk omdat de verwerking van gerecycleerd aluminium 95% energie en CO₂ bespaart tov de productie van primair aluminium.

FF2-panelen bestaan bovendien uit een speciaal ontworpen, gemodificeerde AlMg3 (5754) legering. Deze FF2-legering maakt het dank zij haar sterkere mechanische waarde mogelijk om de plaatdikte te verminderen van 3 naar 2 mm terwijl ze vergelijkbare overspanningen haalt. Hierdoor werd een materiaalbesparing gerealiseerd van 33 %.

Een sterke prestatie van Hartmann is levertermijnen: er werden 16 succesvolle tinten weerhouden in PVDF uitvoering en als standaard aangeduid, wat betekent dat ze uit voorraad worden geleverd.

Adres: Sparkasse, Biedenkopf (Duitsland)

Architect: BancArt, Hamburg

Gevelbekleding: FF2 aluminium, leverancier: Hartmann - Osteinbek, producent: Novelis

Contact: architectsupport-belgium@hartmann-metalle.de

Tel: Herman De Laet – 0032 468 330244

www.hartmann-metalle.de/FF2

Sneller bouwen met bredere sandwichpanelen?

Time is money, ook in de bouwwereld. Want sneller bouwen brengt heel wat economische voordelen met zich mee. Dankzij de nieuwe innovatieve QuadCore® isolatietechnologie van Kingspan, gaat de projectprijs naar beneden en de bouwsnelheid naar boven. Met de bredere sandwichpanelen bekleed je grotere oppervlakten in dezelfde tijd.

Meer rendement op lange termijn

Het AWP QuadCore® paneel heeft een standaard werkende breedte van 1100 mm. Dat is tien procent breder dan de standaard PIR geïsoleerde gevelpanelen. Zo monteert je met één kraanbeweging meteen tien procent meer geveloppervlakte. Een besparing in arbeids- en materielekosten, maar vooral een besparing in tijd.

Absolute brandveiligheid

De innovatieve sandwichpanelen garanderen niet alleen snellere montage en duurzaamheid maar zijn ook uitermate brandveilig. Wanneer de QuadCore® isolatie in aanraking komt met hitte, vormt het een beschermende, zelfdovende verkoolde laag, ook wel gekend als charring. Daarnaast

behaalt het paneel de hoogst haalbare brandreactieclassen voor hardschuim: B-s1, d0. Zo beperkt het sandwichpaneel de ontwikkeling en overslag van een beginnende brand en staat het garant voor geringe rookproductie.

Met passie voor de planeet en focus op duurzaamheid en circulariteit

Een duurzaam gebouw begint altijd bij een goed geïsoleerde schil. Door circulair te bouwen vermijd je ook onnodig materiaalverbruik. De dunnere sandwichpanelen van QuadCore® resulteren automatisch in minder verbruik van grondstoffen. Datzelfde voordeel wordt ook behaald tijdens het productieproces, de delving van grondstoffen en het transport. En dat zonder dat de energieprestaties van je gebouw eronder lijden.

© ECOALF Foundation

Een technologie die architectuur één maakt met de natuur

Niet alleen door de esthetische uitstraling van de panelen, maar ook doordat QuadCore® zich sterk inzet voor het milieu. Als partner van EcoAlf met het Ocean clean-up project wil Kingspan tegen 2025 één miljard plastic flessen uit de zee recyclen. Zo hergebruikt de multinational het teruggewonnen oceanplastic als grondstof voor hun producten.

kingspanpanels.be

Contact: Kingspan NV
Bouwerven 17 - 2280 Grobbendonk
+32 14 23 25 35
info@kingspanpanels.be

Kingspan®

Miljoenenfonds voor bouwshift in de maak

Voor het eerst ligt een concreet voorstel op tafel om de bouwshift (voorheen betonstop) te financieren. Bevoegd Vlaams minister Bart Somers wil daarvoor een fonds opzetten. Het doel blijft om grondeigenaars volledig te compenseren. Tegelijk zouden de kosten behapbaar blijven voor Vlaanderen.

De Vlaamse meerderheidspartijen Open VLD, CD&V en N-VA maakten in 2020 de afspraak om lokale besturen aan het roer van de bouwshift te zetten. Alle woonuitbreidingsgebieden werden onder een stulp geplaatst. Alleen de gemeenteraad kan beslissen of hij die grond laat aansnijden of omzet naar natuur- en landbouwgebied.

Als dat gebeurt, moet het waardeverlies - verrekend tegen de volledige marktwaarde - uit de gemeentekas betaald worden. Omdat de regering daarvoor geen financiering uittrok, vreesden experts dat 20 jaar geen grond zou worden omgezet. De factuur zou de Vlaamse regering pas in 2040 voorgeschoteld krijgen.

Aan die kritiek hoopt Somers nu tegemoet te komen door een Lokaal Bouwshiftfonds op te richten. Als een lokaal bestuur woonreservegebied omzet naar bos, vergoedt Vlaanderen via het fonds twee derde van het waardeverlies. Als een gemeente een stuk grond herbestemt tot landbouwgrond of natuur, dan legt Vlaanderen een derde op tafel. Het resterende bedrag passen de gemeenten zelf bij.

Factuur

Somers houdt de lijn aan dat Vlamingen tegen 100 procent van de marktwaarde vergoed moeten worden. Over die doelstel-

ling, inclusief het bijhorende kostenplaatje, bestaat flink wat discussie. Volgens een eerdere prognose van professor ruimtelijke planning Tom Coppens (UAntwerpen) lopen de kosten in het slechtste geval op tot 31 miljard euro bij 100% vergoeding.

De prijs ligt echter aanzienlijk lager in het nieuwe voorstel. Zelfs als lokale besturen alle woonuitbreidingsgebieden herbestemen, rekent Somers op een maximale kostprijs van 2,7 miljard euro voor de Vlaamse overheid, gespreid tussen nu en 2040. De eerdere raming van 31 miljard gebeurde erg ruim, klinkt het. Ze houdt rekening met 30.000 hectare die omgezet moet worden. Dat zijn ook gronden in havens en industriezones en dus veel meer dan de 12.700 hectare woonuitbreidingsgebied. Daarnaast werd een erg hoge mediaanprijs op gronden geplakt en brengt het scenario geen correcties in de grondwaarde aan.

Woonaanbod

Dankzij het fonds zouden alle niet-ontwikkelde woonuitbreidingsgebieden - die 12.700 hectare dus - in 18 jaar herbestemd kunnen worden. In de praktijk is het echter de bedoeling om, indien nodig, een deel van die gronden nog te bebouwen om het woonaanbod te vergroten en de prijzen te drukken. ■

Vlaamse energie- en woonpremies worden samengevoegd tot Mijn VerbouwPremie

De Vlaamse regering heeft definitief beslist om de Vlaamse energie- en woonpremies samen te voegen tot één premie, de “Mijn Verbouwpremie”. Dat kondigen ministers van Wonen en Energie Matthias Diependaele en Zuhal Demir vandaag aan.

“Een renovatie is al complex genoeg, zodat we het niet nog complexer moeten maken met ingewikkelde aanvraagprocedures en premievoorwaarden die niet op elkaar afgestemd zijn. Dankzij administratieve vereenvoudiging, helpen we meer Vlamingen om de intentie om te renoveren om te zetten in daden”, weten Demir en Diependaele. De bedoeling is dat aanvragers in de toekomst bij één uniek digitaal loket terecht kunnen om hun verbouwpremie aan te vragen.

Mijn Verbouwpremie voorziet hogere premies voor eigenaar-bewoners uit lagere inkomensgroepen die de kwaliteit en de energiezuinigheid van hun woning of appartement willen verbeteren. Ook verhuurders van een woning via een sociaal verhuurkantoor, komen in aanmerking voor een extra hoge premie.

Mijn Verbouwpremie is een samenvoeging van de huidige inkomensgebonden renovatiepremie van Wonen-Vlaanderen voor eigenaar-bewoners voor een 4-tal grote groepen van renovatiewerken (structurele elementen van de woning, dak, buitenschrijnwerk en technische installaties) voor woningen ouder dan 30 jaar en energiepremies van Fluvius voor bestaande woningen en niet-woongebouwen, namelijk dakisolatie, muurisolatie, vloerisolatie, hoogrendementsglas, warmtepomp, warmtepompboiler en zonneboiler.

Om in aanmerking te komen voor Mijn Verbouwpremie moet het pand minstens 15 jaar oud zijn, behalve voor investeringen in hernieuwbare energie. Hiervoor moet het pand minstens 5 jaar vergund zijn en moet, indien van toepassing, de EPB-aangifte tijdig zijn ingediend, conform de eisen.

De premie kan vanaf het najaar aangevraagd worden via mijnverbouwpremie.be. Tot en met 30 juni 2022 kunnen de huidige premies - de renovatiepremie van Wonen-Vlaanderen en de diverse energiepremies van Fluvius - nog aangevraagd worden via de huidige aanvraagprocedure. Op 1 juli 2022 gaan beide aanvraagloketten dicht.

Het digitale loket van Mijn Verbouwpremie, dat momenteel volop in ontwikkeling is, opent op 1 oktober 2022.

Om burgers te tonen op welke premies ze recht hebben op basis van hun inkomen, werd een gebruiksvriendelijke simulator gebouwd. Zo kan iemand met renovatieplannen beter inschatten welke premies kunnen worden aangevraagd. De simulator is toegankelijk via www.vlaanderen.be/mijnverbouwpremie. Daar zijn ook alle details en voorwaarden te vinden. ■

Architectenkrant is een maandblad uitsluitend bestemd voor de professionals in de architectuur

www.architectenkrant.be
Maria van Hongarijelaan 64 b6, 1083 Brussel
Tel. 02 772 40 47 - Fax : 02 771 98 01
info@media-xel.com

Redactie : Nicolas Houyoux - hoofdredacteur
nicolas.houyoux@media-xel.com

Publication Manager / Advertenties
Bea Buyse: Tel. + 32 (0)477 77 93 68
bea.buyse@media-xel.com

Clicks + Leads afdeling
Kathleen Metten: Tel. + 32 (0)472 72 34 81
kathleen.metten@media-xel.com

Totaal bereik : 13.700 architecten.
Artikels, foto's en tekeningen in het redactioneel gedeelte van de Architectenkrant bevatten geen publiciteit; producten en bedrijven worden hier uitsluitend vermeld ter informatie van de lezers. Artikels met informatie van eerder publicitaire aard worden opgenomen met de vermelding 'productinfo, advertorial,...'. Alleen de auteurs zijn verantwoordelijk voor de artikels, foto's, illustraties en standpunten die in de Architectenkrant verschijnen.

Copyright 2022 - MediaXel bvba.
Alle rechten voorbehouden, die van vertaling inbegrepen. Paraît également en français.

Nieuwe woonvormen

De stedelijke formule van de toekomst bestaat erin meer mensen te laten wonen op een gedeelde oppervlakte, die volledig opnieuw is uitgedacht. Experts hebben een stadsmodel voor ogen dat een grotere dichtheid kent. Maar dat tegelijk ook groener en duurzamer is en een beter verdeelde levenskwaliteit biedt.

Streven naar afremmen van verstedelijking

In 2050 zal 68 procent van de bevolking in een stad wonen, tegenover 55 procent vandaag. Het is uitgesloten dat men deze demografische groei opvangt door een verdere wildgroei van de steden. België streeft immers naar het afremmen van de verstedelijking buiten de huidige stadsgrenzen door tegen 2050 een 'betonstop' op te leggen. Hoe kunnen we dan meer mensen beter huisvesten in een stad van ongewijzigde omvang?

"De stad van de toekomst zal voortbouwen op de huidige invulling van de stad", luidt het antwoord van Jacques Teller, onderzoeker stedenbouw en ruimtelijke ordening bij de Universiteit van Luik. "Dit impliceert een beter bodembeheer, een sneller hergebruik van vrijgekomen plekken en meer ruimte voor de natuur en de biodiversiteit. Tot slot moet er ook een versterking volgen van de stedelijke veerkracht tegen de rampen en risico's van morgen. Dichter, groener en risicovrij bouwen lijken een tegenstrijdig trio te vormen. Deze krachtlijnen vormen samen echter de formule van de toekomstige stad, die weer in handen van haar inwoners moet komen. Het is van cruciaal belang om voort te bouwen op het inzicht van de bewoners en van de lokale gemeenschappen, van de kleinste stad tot de grootste metropool."

Openbare ruimtes

Het eerste actieterrein is het onder handen nemen van de openbare ruimtes, zowel buiten als binnen. "Het doel is om kleinere woningen te bouwen, die echter wel functioneler en comfortabeler zijn". Stelt de Luikse

onderzoeker. "Dit houdt in dat er een deelgebruik ontstaat van een reeks functies in en rond gebouwen. Denk aan coworking, gedeelde tuinen, wasruimten, parkings... De verdichting van de stedelijke ruimten moet men zien als een kans om nieuwe diensten in te voeren, in plaats van de bestaande te overbelasten."

“ De stad van de toekomst zal voortbouwen op de huidige invulling van de stad”

Warm maken van bewoners

Kurt Custers, directeur circulaire economie en duurzame stad bij Leefmilieu Brussel, is diezelfde mening toegedaan en heeft het over een "kwaliteitsvolle dichtheid. Op basis van een meer gedeelde en collaboratieve benadering van openbare ruimtes en plekken. Daarvoor moet men de bewoners warm maken." Dit betekent duurzame mobiliteitsdiensten, collectieve restaurants, gemeenschappelijke tuinen, binnenpleinen en terrassen. De denkoefening gaat ook hier over nieuw uit te vinden ruimten,

om er te wonen en/of economische activiteiten uit te oefenen. Sommigen onderzoeken ondergrondse uitbreidingen. Anderen wijzen reeds op het enorme toekomstige potentieel van dakoppervlakken om er stadsboerderijen, recreatieplekken of nieuwe woonvormen in te richten.

Recyclage en hergebruik van bestaande ruimten

Aansluitend op de duurzame ontwikkeling en 'zero waste' vind je recyclage en hergebruik van de bestaande ruimten en gebouwen terug. Ofwel worden ze heringericht, ofwel gesloopt en opnieuw opgebouwd uit hun eigen materialen ('cradle to cradle'). Dit is in de ogen van Custers cruciaal. "In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal er systematisch worden gebouwd met hergebruik- en recyclagematerialen." De stad van de toekomst legt een nieuw paradigma op inzake de inrichting en de mentaliteit van de burgers. "Reeds bij het ontwerp van gebouwen en wijken moet rekening worden gehouden met preventie en nuttig hergebruik van afval", aldus de Brusselse expert. "Weg met individuele vuilnisbakken op straat. De burgers worden ertoe aangezet om naar buiten te gaan en hun gesorteerde afval in ingegraven containers te gooien. Dit zal het sorteren van afval en tegelijk ook het ophalen op straat veel makkelijker maken." ■

Alle ruimten – betonvrij, vernieuwd of uitgevonden – moeten sowieso 'groen' zijn, vindt Custers. "Voor de stad van morgen moet het stedelijke aspect weer aansluiting vinden bij de natuur, op alle vlakken. Bodem, ondergrond, ecosysteemdiensten, stadslandbouw, biodiversiteit, regenwaterbeheer ..." Teller voegt hieraan toe: "We moeten veel meer plek toebedelen aan de natuur. De opnieuw uitgedachte dichtheid kan een herwonnen biodiversiteit in de hand werken, en dit dankzij groene daken en muren of door de inrichting van groene ruimten in of nabij de woongebieden, die in een nieuwe vorm zijn gegoten."

Samenwerken aan duurzame schoonheid

Echte schoonheid laat je liever niet los. Daarom draaien jouw projecten niet alleen om esthetiek, maar ook om duurzaamheid. Alleen zo kunnen je klanten een leven lang genieten van jouw realisaties. Samen met Reynaers Aluminium geef je je projecten die tijdloze kracht. Onze hoogkwalitatieve toepassingen in aluminium inspireren je op talloze manieren en doorstaan moeiteloos de tand des tijds. Zodat jouw creaties gelijkstaan aan blijvend woonplezier.

Reynaers
Aluminium

Ramen.
Deuren.
Glasgevels.

Together for better